

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

13 ianuarie 2014

VM nr. 3

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

MD: 2004; mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

SESIZARE

privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea pentru modificarea și
completarea unor acte legislative
nr. 324 din 23.12.2013

Autorii sesizării: Valeriu Munteanu

Corina Fusu

Gheorghe Brega

888

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR. <u>2a</u>		
<u>13</u>	<u>01</u>	<u>20 14</u>

I. Obiectul sesizării.

Conform dispozițiilor art. 25 alin. (l) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. art. 38 alin. (l) lit. g), 39 din Codul jurisdicției constituționale, prin prezenta sesizare și ținând cont de dispozițiile art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, subsemnații solicită respectuos controlul constituționalității unor prevederi din Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 324 din 23.12.2013 publicată în Monitorul Oficial nr. 320-321 din 31.12.2013 și anume Art. IX pct. pct. 113-119, 122, 123 (inclusiv anexa) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997, prin care articolele respective și anexa au fost modificate și completate și expuse într-o nouă redacție, precum urmează:

„Articolul 288: se completează:

cu punctul 2) cu următorul cuprins: „2) Cota maximă a taxei locale – cotă ad valorem în procente din baza impozabilă a obiectului impunerii ori sumă absolută, stabilită conform prezentului titlu.”

la punctul 3), cuvintele „Cota taxei locale” se înlocuiesc cu cuvintele „Cota concretă a taxei locale”, iar în final se introduce textul „, care nu poate fi mai mare decât cota maximă stabilită conform prezentului titlu”.

La articolul 289 alineatul (2), literele k), n) și p) se abrogă.

La articolul 290:

literele c/1), k), n) și p) se abrogă;

la litera q), după cuvintele „întreprinzător care” se introduc cuvintele „dețin în posesie/folosință sau”, iar în final se introduce textul „(cu excepția cazurilor când proprietari sînt autoritățile publice, instituțiile finanțate de la bugetele de toate nivelurile și organizațiile necomerciale)”.

La articolul 291 alineatul (1):

litera c) va avea următorul cuprins:

„c) la taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei), cu excepția celei amplasate integral în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților – serviciile de plasare și/sau difuzare a anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor

cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace (cu excepția TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor);”

literele k), n) și p) se abrogă;

litera q) va avea următorul cuprins:

„q) la taxa pentru dispozitive publicitare – suprafața feței (fețelor) dispozitivului publicitar, a afișei, pancartei, panoului și a altor mijloace tehnice prin intermediul cărora se amplasează publicitatea exterioară.”

Articolul 292:

la alineatul (1), cuvântul „Termenele” se înlocuiește cu cuvintele „Cota maximă și termenele”;

la alineatul (2), cuvântul „Cota” se înlocuiește cu cuvintele „Cota concretă a”.

Articolul 293:

la alineatul (1), textul „lit. k), n), o) și p)” se înlocuiește cu textul „lit. o)”, iar cuvântul „cotele” – cu cuvintele „cotele concrete ale”;

la alineatul (2), textul „lit. k), n), o) și p)” se înlocuiește cu textul „lit. o)”;

la alineatele (4) și (5), textul „și q)” se exclude.

La articolul 294, alineatul (3) se abrogă.

La articolul 298 alineatele (1) și (2), textul „lit. k), l), n), o) și p)” se înlocuiește cu textul „lit. o)”.

Anexa la titlul VII va avea următorul cuprins:

Anexă

**Taxele locale, termenele lor de plată și
de prezentare a dărilor de seamă fiscale**

Denumirea taxei	Baza impozabilă a obiectului impunerii	Cota maximă	Termenele de plată a taxei și de prezentare a dărilor de seamă fiscale de către subiecții impunerii
----------------------------	---	--------------------	--

			și organele împuternicite
1	2	3	4
a) Taxă pentru amenajarea teritoriului	Numărul mediu scriptic trimestrial al salariaților și/sau fondatorii întreprinderilor în cazul în care aceștia activează în întreprinderile fondate, însă nu sînt incluși în efectivul trimestrial de salariați	80 lei anual pentru fiecare salariat și/sau fondator al întreprinderii, în cazul în care activează în întreprinderea fondată, însă nu este inclus în efectivul trimestrial de salariați	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
b) Taxă de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale	Venitul din vânzări ale bunurilor declarate la licitație sau valoarea biletelor de loterie emise	0,1%	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
c) Taxă de plasare (amplasare) a publicității (reclamei), cu	Venitul din vânzări ale serviciilor de plasare și/sau difuzare a	5%	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

excepția celei amplasate integral în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților	anunțurilor publicitare prin intermediul serviciilor cinematografice, video, prin rețelele telefonice, telegrafice, telex, prin mijloacele de transport, prin alte mijloace (cu excepția TV, internetului, radioului, presei periodice, tipăriturilor), cu excepția amplasării publicității exterioare		
d) Taxă de aplicare a simbolicii locale	Venitul din vânzări ale produselor fabricate cărora li se aplică simbolică locală	0,1%	Trimestrial, până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
e) Taxă pentru	Suprafața ocupată de	municipiul Chișinău - 18000 lei anual pentru	Trimestrial, până în ultima zi a lunii

unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială, cu excepția celor care se află total în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților	unitățile de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială, amplasarea lor, tipul mărfurilor desfăcute și serviciilor prestate	fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială - 100000 lei anual pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 9 februarie 2000 municipiile Bălți și Comrat - 11000 lei anual pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială - 75000 lei anual pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din <u>Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei din 9 februarie 2000</u>	imediat următoare trimestrului gestionar
--	--	--	--

		orașe, sate (comune) - 7000 lei anual pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială - 23000 lei anual pentru fiecare unitate de comerț și/sau de prestări servicii de deservire socială indicate în secțiunea O clasa 92.71 din <u>Clasificatorul</u> <u>Activităților</u> din <u>Economia Moldovei din</u> <u>9 februarie 2000</u>	
f) Taxă de piață	Suprafața totală a terenului și a imobilelor amplasate pe teritoriul pieței	municipiul Chișinău - 96 lei anual pentru fiecare metru pătrat municipiul Bălți - 60 lei anual pentru fiecare metru pătrat orașe, sate (comune) - 30 lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
g) Taxă pentru cazare	Venitul din vânzări ale serviciilor prestate de	5%	Trimestrial, până în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

	structurile cu funcții de cazare		
h) Taxă balneară	Venitul din vânzări ale biletelor de odihnă și tratament	1%	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
i) Taxă pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor)	Numărul de locuri în unitatea de transport	- lunar, 500 de lei pentru fiecare unitate de transport cu capacitatea de pînă la 8 locuri inclusiv - lunar, 1000 de lei pentru fiecare unitate de transport cu capacitatea de la 9 la 16 locuri inclusiv - lunar, 1500 de lei pentru fiecare unitate de transport cu capacitatea de la 17 la 24 de locuri inclusiv - lunar, 1900 lei pentru fiecare unitate de transport cu capacitatea de la 25 la 35 de locuri inclusiv - lunar, 2100 lei pentru fiecare unitate de transport cu capacitatea	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

		de peste 35 de locuri	
j) Taxă pentru parcare	Suprafața parcării	16 lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar
k) Taxă pentru unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor	Suprafața ocupată de unitățile stradale de comerț și/sau de prestare a serviciilor, amplasarea lor, tipul produselor comercializate și/sau serviciilor prestate	200 lei anual pentru fiecare metru patrat	Conform condițiilor stabilite de autoritatea administrației publice locale
l) Taxă pentru dispozitivele publicitare	Suprafața feței (fețelor) dispozitivului publicitar	300 lei anual pentru fiecare metru pătrat	Trimestrial, pînă în ultima zi a lunii imediat următoare trimestrului gestionar

Notă: În lipsa obiectului impunerii în perioada gestionară, nu se prezintă darea de seamă fiscală.”

II. Cadrul normativ pertinent.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Articolul 72

Categorii de legi

(1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare. [...]

(3) Prin lege organică se reglementează: [...]

f) organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală;

r) alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

Articolul 109

Principiile de bază ale administrării publice locale

(1) Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităților administrației publice locale și ale consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.

(2) Autonomia privește atît organizarea și funcționarea administrației publice locale, cît și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.

(3) Aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul de stat unitar.

Articolul 112

Autoritățile satești și orășenești

- (1) Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sînt consiliile locale alese și primarii aleși.
- (2) Consiliile locale și primarii activează, în condițiile legii, ca autorități administrative autonome și rezolvă treburile publice din sate și orașe.
- (3) Modul de alegere a consiliilor locale și a primarilor, precum și atribuțiile lor, este stabilit de lege.

Articolul 130

Sistemul financiar-creditar

- (1) Formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege.

Articolul 131

Bugetul public național

- (1) Bugetul public național cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetele raioanelor, orașelor și satelor. [...]
- (5) Bugetele raioanelor, orașelor și satelor se elaborează, se aprobă și se execută în condițiile legii.

Articolul 132

Sistemul fiscal

- (1) Impozitele, taxele și orice alte venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.
- (2) Orice alte prestări sînt interzise.

Carta Europeană pentru Autoadministrarea Locală,

adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985,

ratificată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 1253 din 16.07.97

Articolul 4

Raza de acțiune a autonomiei locale

1. Competențele de bază ale colectivităților locale sunt fixate prin Constituție sau prin lege. Totuși, această dispoziție nu împiedică a se atribui colectivităților locale competențe în scopuri specifice, în conformitate cu legea.
2. Colectivitățile locale dispun în cadrul legii de toată latitudinea de a lua inițiativa pentru orice chestiune care nu este exclusă din câmpul competențelor lor sau care este atribuită unei alte autorități. [...]
4. Competențele încredințate colectivităților locale trebuie să fie în mod normal depline și întregi. Ele nu pot fi puse în cauză sau limitate de către o altă autoritate centrală sau regională numai în cadrul legii.
6. Colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil, în timp util și de o manieră apropiată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate chestiunile care la privesc direct.

Articolul 9

Resursele financiare ale colectivităților locale

1. Colectivitățile locale au dreptul în cadrul politicii economice naționale la resurse proprii suficiente de care ele pot dispune în mod liber în exercițiul competențelor lor.
2. Resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu competențele de Constituție sau de lege.
3. O parte cel puțin din resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să provină din redevențele și din impozitele locale pentru care ele au puterea a le fixa rata în limitele legii.

Legea privind descentralizarea administrativă

nr. 435 din 28.12.2006

Articolul 1. Noțiuni de bază

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

autonomie locală – dreptul și capacitatea efectivă a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, în condițiile legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;

autonomie decizională – dreptul autorităților publice locale de a adopta liber decizii, în condițiile legii, fără intervenții din partea altor autorități publice, în scopul realizării intereselor sale;

autonomie financiară și bugetară – dreptul autorităților publice locale de a dispune de resurse financiare proprii suficiente și de a le utiliza liber, în condițiile legii, prin adoptarea propriilor bugete locale;

competențe – ansamblul de drepturi și obligații ale autorităților publice locale în domeniile de activitate care le sînt stabilite.

Articolul 3. Principiile descentralizării administrative

Descentralizarea administrativă are la bază următoarele principii:

- a) principiul autonomiei locale, care presupune garantarea dreptului și capacității efective a autorităților publice locale de a reglementa și gestiona, conform legii, sub propria lor responsabilitate și în interesul populației locale, o parte importantă din treburile publice;
- d) principiul integrității competențelor, care presupune că orice competență atribuită autorităților publice locale trebuie să fie deplină și exclusivă, exercitarea acesteia nu poate fi contestată sau limitată de o altă autoritate decît în cazurile prevăzute de lege;
- e) principiul corespunderii resurselor cu competențele, care presupune corespunderea resurselor financiare și materiale alocate autorităților publice locale cu volumul și natura competențelor ce le sînt atribuite pentru a asigura îndeplinirea eficientă a acestora;
- g) principiul dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sînt legate de procesul descentralizării administrative;
- h) principiul parteneriatului public-privat, public-public, public-civil, care presupune garantarea unor posibilități reale de cooperare între guvern, autoritățile locale, sectorul privat și societatea civilă;

Articolul 8. Consultarea autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale sînt consultate în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor sau altor acte normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale.

(2) Organizarea consultărilor și coordonarea procedurilor necesare în acest sens sînt asigurate de Cancelaria de Stat în cooperare cu autoritățile de specialitate ale administrației publice centrale.

Legea privind administrația publică locală

nr. 436 din 28.12.2006

Articolul 9. Suportul financiar al autonomiei locale

Pentru asigurarea autonomiei locale, autoritățile administrației publice locale elaborează, aprobă și gestionează în mod autonom bugetele unităților administrativ-teritoriale, avînd dreptul să pună în aplicare taxe și impozite locale și să stabilească cuantumul lor în condițiile legii.

Articolul 10. Organizarea activității autorităților publice locale

(1) Autoritățile publice locale își desfășoară activitatea în domeniile stabilite de Legea privind descentralizarea administrativă, dispunînd în acest scop de competențe depline care nu pot fi puse în cauză sau limitate de nici o autoritate publică, decât în condițiile legii.

(3) Autoritățile administrației publice centrale nu pot să stabilească ori să impună competențe autorităților publice locale fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care aceste competențe l-ar putea genera, fără o consultare a autorităților locale de nivelul corespunzător și fără ca colectivitățile locale să fie asigurate cu mijloacele financiare necesare.

Legea privind finanțele publice locale

nr. 397 din 16.10.2003

Articolul 1. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni principale:

bugetele unităților administrativ-teritoriale – bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor), raioanelor, unității teritoriale autonome cu statut juridic special și bugetul municipiului Chișinău;

Articolul 3. Garanțiile autonomiei financiare

(1) Bugetele unităților administrativ-teritoriale, specificate la art.2 alin.(1) din prezenta lege, constituie elemente independente care se elaborează, se aprobă și se execută în condiții de autonomie financiară, în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Legii privind administrația publică locală.

(2) Suma veniturilor aprobate (proгноzate) și neîncasate în bugetul unității administrativ-teritoriale, precum și cheltuielile efectuate suplimentar de la bugetul acesteia nu se recuperează de la bugetul de alt nivel.

(3) Veniturile încasate, în procesul de executare a bugetului, suplimentar la cele aprobate, precum și economiile de cheltuieli, cu excepția mijloacelor ce urmează a fi virate conform art.10 alin.(3) din prezenta lege, rămân la dispoziția autorităților administrației publice respective.

(5) Autoritățile administrației publice locale urmează a fi consultate în modul corespunzător asupra procedurilor de redistribuire a resurselor ce urmează a fi alocate acestora, precum și asupra modificărilor operate în legislație referitor la funcționarea sistemului finanțelor publice locale.

Articolul 4. Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale

(1) Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale se constituie din impozite, taxe, alte venituri prevăzute de legislație și se formează din:

a) venituri proprii ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale, ce se formează din impozitele și taxele locale, prevăzute pe fiecare teritoriu în parte, în conformitate cu Codul fiscal, și se virează direct și integral la bugetele respective.

Articolul 5. Repartizarea veniturilor între bugetele unităților administrativ-teritoriale

(1) Veniturile bugetelor satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău) se formează din:

1) încasări directe și integrale ale următoarelor tipuri de impozite, taxe și alte venituri:

a) impozitele și taxele locale aplicate, în conformitate cu legislația, de către consiliile locale;

Articolul 7. Cheltuielile bugetelor unităților administrativ-teritoriale

(1) În bugetele unităților administrativ-teritoriale se prevăd alocații necesare asigurării funcționării instituțiilor publice și serviciilor publice din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

(2) De la bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău) sînt finanțate cheltuielile ce țin de:

- 1) amenajarea teritoriului și urbanistică;
- 2) construcția și întreținerea, în limitele localității, a drumurilor, străzilor, podurilor locale;
- 3) construcția, întreținerea și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare, de epurare a apei, salubritatea localității, gestionarea deșeurilor de producție și menajere;
- 4) acordarea de asistență socială populației, inclusiv protecția tinerei familii și familiilor cu mulți copii, a mamei și a drepturilor copilului, a persoanelor în etate și a solitarilor, în partea ce nu intră în competența altor autorități;
- 5) întreținerea instituțiilor de învățămînt preșcolar și complementar (extrașcolar);
- 6) întreținerea instituțiilor de cultură și desfășurarea activităților publice în domeniul culturii (căminelor și caselor de cultură, altor așezăminte de culturalizare);
- 7) întreținerea bibliotecilor și muzeelor;
- 8) cultura fizică și sport;
- 9) apărarea împotriva incendiilor;
- 10) întreținerea parcurilor și a spațiilor verzi, a cimitirelor;
- 11) înfăptuirea unor măsuri privind activitatea administrativ-militară conform legislației;
- 12) executarea documentelor executorii prin care autoritatea administrației publice locale/instituția publică este obligată să efectueze anumite plăți;
- 13) activitatea autorității executive;
- 14) întreținerea altor instituții și desfășurarea altor activități atribuite, conform legislației, autorităților administrației publice locale de nivelul întâi.

(6) De la bugetul municipal Bălți și bugetul municipal Chișinău sînt finanțate cheltuielile ce țin de:

- 1) amenajarea teritoriului și urbanistică;
- 2) construcția și întreținerea, în limitele localității, a drumurilor, străzilor și podurilor;
- 3) construcția obiectivelor publice de interes municipal;

- 4) construcția, întreținerea și exploatarea sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare, de epurare a apei, salubritatea localității;
- 5) acordarea de asistență socială populației, inclusiv protecția tinerei familii și a familiilor cu mulți copii, a mamei și a drepturilor copilului, a persoanelor în etate și a solitarilor și întreținerea instituțiilor din domeniul asistenței sociale, în partea ce nu intră în competența altor autorități;
- 6) construcția de locuințe pentru păturile socialmente vulnerabile ale populației și pentru alte categorii de locuitori prevăzute de legislația în vigoare, exploatarea fondului locativ municipal;
- 7) întreținerea instituțiilor de învățământ preșcolar, școlilor primare și școlilor primare-grădinițe, gimnaziilor și liceelor, instituțiilor de învățământ complementar (extrașcolar) și secundar profesional, școlilor-internat și gimnaziilor-internat cu regim special, altor instituții din domeniul învățământului care deservește populația municipiului respectiv, cu excepția instituțiilor de învățământ specificate la alin.(2) pct.5) din prezentul articol, precum și de activitatea metodică, de alte activități din domeniu;
- 8) întreținerea instituțiilor de cultură și desfășurarea activităților publice în domeniul culturii (căminelor și caselor de cultură, altor așezăminte de culturalizare);
- 9) întreținerea bibliotecilor și muzeelor;
- 10) cultura fizică și sport;
- 11) apărarea împotriva incendiilor;
- 12) întreținerea cimitirelor;
- 13) întreținerea expozițiilor, teatrelor;
- 15) coordonarea, organizarea și supravegherea, în limitele competenței, a activităților administrativ-militare;
- 16) executarea documentelor executorii prin care autoritatea administrației publice locale/instituția publică este obligată să efectueze anumite plăți;
- 17) activitatea autorității executive a municipiului și a direcțiilor subordonate autorităților reprezentative și deliberative respective;
- 18) întreținerea altor instituții și desfășurarea altor activități atribuite, conform legislației, autorităților administrației publice ale municipiilor.

Articolul 12. Balanța bugetului

(1) Bugetele anuale ale unităților administrativ-teritoriale nu pot fi aprobate și executate cu deficit bugetar.

(3) Autoritățile administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale sînt obligate să întreprindă toate măsurile necesare pentru menținerea echilibrului bugetar.

(4) În cazul în care nu se încasează venituri în mărimea sumei aprobate, autoritatea reprezentativă și deliberativă respectivă este obligată să reducă cheltuielile ce includ obligațiile și plățile stabilite în scopul încheierii anului cu un buget echilibrat, prin rectificarea bugetului unității administrativ-teritoriale respective.

Capitolul III

ELABORAREA ȘI APROBAREA BUGETELOR UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Articolul 19. Elaborarea bugetelor unităților administrativ-teritoriale

(1) Autoritățile administrației publice ale unităților administrativ-teritoriale sînt responsabile de elaborarea și aprobarea bugetelor proprii în baza prevederilor legale și în conformitate cu clasificția bugetară unică.

(2) Bugetul unității administrativ-teritoriale se elaborează de către autoritatea executivă a acesteia, ținîndu-se cont de următoarele prevederi:

a) în termenele stabilite de Guvern, Ministerul Finanțelor remite autorității executive a unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea, a municipiului Bălți și direcției finanțe respective note metodologice privind prognozele macroeconomice, principiile de bază ale politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pe anul(anii) următor(i), prognozele normativelor de defalcări de la veniturile generale de stat în bugetul central al unității teritoriale autonome Găgăuzia și unele momente specifice de calculare a transferurilor ce se prognozează a fi alocate acestor bugete de la bugetul de stat;

b) în termen de 10 zile după primirea notelor metodologice specificate la lit.a) din prezentul alineat, direcția finanțe comunică autorităților executive ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi principiile de bază ale politicii statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare pe anul(anii) următor(i), prognozele normativelor de defalcări de la veniturile generale de stat la bugetele locale și momentele specifice de calculare a transferurilor ce se prognozează a fi alocate acestor bugete de la bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și de la bugetul municipal Bălți;

c) în termen de 20 de zile după primirea notelor metodologice specificate la lit.b) din prezentul alineat, autoritățile executive ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi asigură elaborarea prognozei tuturor tipurilor de impozite și taxe ce urmează a fi colectate în anul(anii) următor(i) în unitatea administrativ-teritorială respectivă, precum și a proiectului bugetului local, care se prezintă pentru analiză direcției finanțe;

d) în termenele stabilite de Ministerul Finanțelor, direcțiile finanțe depun la Ministerul Finanțelor pentru analiză prognoza tuturor tipurilor de impozite și taxe ce urmează a fi încasate în anul(anii) următor(i) în unitatea administrativ-teritorială respectivă, precum și proiectele de bugete ale raioanelor, unității teritoriale autonome cu statut juridic special, municipiului Bălți și municipiului Chișinău.

(3) Analiza proiectelor de bugete ale raioanelor, unității teritoriale autonome cu statut juridic special, municipiului Bălți și municipiului Chișinău are caracter consultativ. Totodată, Ministerul Finanțelor poate cere de la autoritățile executive ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea sau ale municipiului Bălți să modifice proiectele de buget în cazul în care acestea contravin prevederilor legale, principiilor politicii bugetar-fiscale a statului sau unor prevederi specifice pentru anul bugetar următor.

Articolul 20. Examinarea și aprobarea bugetelor locale

(1) Autoritatea executivă a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă, printr-o dispoziție, cel târziu la data de 15 noiembrie a anului în curs, proiectul bugetului local pe anul următor spre examinare și aprobare consiliului local.

(2) Proiectul bugetului local prezentat spre aprobare consiliului local include:

a) proiectul deciziei consiliului local privind aprobarea bugetului;

b) anexele la proiectul deciziei, în care se vor reflecta:

- veniturile și cheltuielile prevăzute pentru anul bugetar următor;
- cotele impozitelor și taxelor locale ce vor fi încasate în buget;
- mijloacele speciale preconizate spre încasare de către fiecare instituție publică;
- fondurile speciale;
- efectivul limită al statelor de personal din instituțiile publice finanțate de la buget;

c) cuantumul fondului de rezervă (fondul de rezervă este utilizat în conformitate cu regulamentul de utilizare a mijloacelor fondului, aprobat în condițiile art.18 din prezenta lege);

d) alte date adiționale elaborării proiectului bugetului;

e) nota informativă la proiectul bugetului.

(3) Consiliul local examinează proiectul bugetului local în două lecturi la un interval de cel mult 5 zile.

(4) Consiliul local aprobă bugetul local pe anul bugetar următor cel târziu la data de 15 decembrie a anului în curs.

Articolul 21. Examinarea și aprobarea bugetului unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și bugetului municipal Bălți

(1) Autoritatea executivă a unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și a municipiului Bălți, prezintă, printr-o dispoziție, cel târziu la data de 1 noiembrie, proiectul bugetului unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și proiectul bugetului municipal Bălți spre examinare și aprobare autorității reprezentative și deliberative respective.

(2) Proiectele bugetului unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și bugetului municipal Bălți, prezentate spre aprobare autorității reprezentative și deliberative respective, includ:

a) proiectul deciziei autorității reprezentative și deliberative privind aprobarea bugetului;

b) anexele la proiectul deciziei, în care se vor reflecta:

- veniturile și cheltuielile bugetului respectiv prevăzute pentru anul bugetar următor;

- normativele defalcărilor de la veniturile generale de stat la bugetele locale;

- mijloacele speciale preconizate spre încasare de către fiecare instituție publică;

- fondurile speciale;

- transferurile de la bugetul respectiv la bugetele locale;

- efectivul limită al statelor de personal din instituțiile publice finanțate de la bugetul respectiv;

c) alte date adiționale elaborării proiectului bugetului;

d) nota informativă la proiectul bugetului.

(3) Autoritatea reprezentativă și deliberativă a unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și a municipiului Bălți examinează proiectul bugetului respectiv în două lecturi.

(4) În prima lectură, autoritatea reprezentativă și deliberativă respectivă audiază și examinează raportul președintelui raionului, Guvernatorului unității teritoriale autonome

cu statut juridic special, primarului municipiului Bălți și primarului general al municipiului Chișinău asupra proiectului bugetului, examinează și aprobă volumul total al veniturilor și cheltuielilor bugetului respectiv.

(5) În lectura a doua, autoritatea reprezentativă și deliberativă examinează și aprobă:

- a) structura veniturilor;
- b) cheltuielile, structura și destinația lor;
- c) balanța bugetului și sursele de finanțare;
- d) normativele defalcărilor de la veniturile generale de stat la bugetele locale;
- e) transferurile de la bugetul respectiv la bugetele locale;
- f) cuantumul fondului de rezervă (fondul de rezervă este utilizat în conformitate cu regulamentul de utilizare a mijloacelor fondului aprobat în condițiile art.18 din prezenta lege);
- g) fondurile speciale;
- h) cheltuielile care vor fi finanțate în mod prioritar;
- i) efectivul limită al statelor de personal din instituțiile publice finanțate de la bugetul respectiv;
- j) alte date adiționale elaborării proiectului bugetului;
- k) nota informativă la proiectul bugetului.

(6) Autoritatea reprezentativă și deliberativă a unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea și a municipiului Bălți aprobă bugetele respective pe anul bugetar următor cel târziu la data de 10 decembrie a anului în curs.

Articolul 26. Prezentarea bugetelor aprobate

(1) După aprobarea bugetului local, autoritatea executivă a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă la direcția finanțe respectivă o copie a deciziei privind aprobarea bugetului, legalizată de secretarul autorității reprezentative și deliberative respective.

(2) În termenele stabilite de Ministerul Finanțelor, direcția finanțe prezintă ministerului bugetul raionului, bugetul unității teritoriale autonome cu statut juridic special, bugetul municipiului Bălți și bugetul municipiului Chișinău pentru a fi incluse în bugetul public național.

Articolul 3. Trăsăturile și calitatea actului legislativ

(2) Actul legislativ trebuie să respecte condițiile legalității, accesibilității, preciziei și, o dată intrat în vigoare, este executoriu și opozabil tuturor subiectelor de drept.

Articolul 4. Principiile de bază ale legiferării

(1) Actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv legislației comunitare.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.

(3) La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile:

- a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;
- b) consecutivității, stabilității și predictabilității normelor juridice;
- c) transparenței, publicității și accesibilității.

Articolul 5. Condițiile generale obligatorii ale actului legislativ

(1) Apărarea drepturilor, libertăților, intereselor legitime ale cetățenilor, egalitatea și echitatea socială, precum și compatibilitatea cu legislația comunitară constituie o condiție obligatorie a oricărui act legislativ.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă următoarelor condiții:

- a) să fie în concordanță cu principiile de bază ale legiferării, prevăzute la art.4;

Codul fiscal, aprobat prin Legea nr. 1163 din 24.04.97

Articolul 7. Stabilirea, modificarea și anularea impozitelor și taxelor generale de stat și locale

(2) Pe parcursul anului fiscal (calendaristic), stabilirea de noi impozite și taxe generale de stat și locale, în afară de cele prevăzute de prezentul cod, sau anularea ori modificarea impozitelor și taxelor în vigoare privind determinarea subiecților impunerii și a bazei impozabile, modificarea cotelor și aplicarea facilităților fiscale se permit numai concomitent cu modificarea corespunzătoare a bugetului de stat și a bugetelor unităților administrativ-teritoriale.

III. Circumstanțele de fapt și argumentele de drept.

Adoptând Legea contestată parțial prin prezenta sesizare, Parlamentul Republicii Moldova, a încălcat flagrant dispozițiile legale invocate ce vizează autonomia locală, predictibilitatea și stabilitatea raporturilor juridice, elemente componente ale actelor legislative, implicit realizarea principiilor unui stat de drept, prin faptul că în ultima zi a anului în curs, în mod unilateral și abuziv a anulat anumite taxe locale și a stabilit cote maxime ale celor existente.

Legea 847 din 24 05 1996, privind sistemul bugetar și procesul bugetar, la art. 31, al. 2 prevede expres : „Până la 5 decembrie a fiecărui an, Parlamentul adoptă legea bugetară anuală”, în mod implicit, până la această dată politica bugetar fiscală, trebuie să fie deja adoptată, promulgată și publicată, deoarece bugetul de stat se reperează pe prevederile politicii bugetar fiscale.

Neglijând și această prevedere, Parlamentul a adoptat politica bugetar fiscală abia în data de 23 decembrie 2013, iar publicarea s-a făcut abia în data de 31 decembrie.

Prin adoptarea reglementărilor contestate Parlamentul Republicii Moldova a privat, majoritatea orașelor, satelor și comunelor din Republica Moldova, locuitorii acestor comunități locale, de veniturile planificate ce se cifrează la milioane de lei, care în baza unei estimări prealabile efectuate de către Congresul Autorităților Locale din Republica Moldova variază între câteva zeci de mii de lei și 40 milioane lei (de exemplu: Chișinău (circa 40 de milioane lei), Cahul (circa 6,2 milioane lei), Orhei (circa 4 milioane lei), Cimișlia (600 mii lei), Edineț (peste 500 mii), Strășeni (circa 500 mii lei), Drochia (circa 700 mii lei), Ștefan Vodă (250 mii lei) etc.

În acest sens trebuie să constatăm că la adoptarea Legii menționate Parlamentul Republicii Moldova a ignorat cu desăvârșire dispozițiile Cartei Europene pentru Autoadministrarea Locală, adoptată la Strasbourg la 15 octombrie 1985 și ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 1253 din 16.07.97, în special art. 4 pct. 6 potrivit căroră colectivitățile locale trebuie să fie consultate, pe cât posibil, în timp util și de o manieră apropiată în cursul procesului de planificare și de luare a deciziei pentru toate chestiunile care la privesc direct.

În același context, conform art. 3 lit. g) din Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006, ce stabilește ca principiu de bază, cel al dialogului instituțional, care presupune informarea și consultarea de către stat, în timp util, a autorităților publice locale, în procesul de planificare și de luare a deciziilor, prin structurile lor asociative, asupra oricăror chestiuni ce le privesc în mod direct ori sunt legate de procesul descentralizării administrative și încălcarea directă a art. 8 alin. (1) al Legii în referință, potrivit căruia autoritățile administrației publice locale urmează a fi consultate în procesul de elaborare, adoptare sau modificare a legilor sau altor acte normative referitoare la organizarea și funcționarea administrației publice locale.

Parlamentul a operat aceste modificări și completări legislative fără o evaluare obligatorie a impactului în situația în care bugetele locale au fost deja adoptate întrucât potrivit dispozițiilor citate ale Legii privind finanțele publice locale nr. 397 din 16.10.2003, stabilesc expres datele limită pentru elaborare, examinare și adoptare a bugetelor locale.

Astfel, conform art. 20 alin. (1) din legea menționată, autoritatea executivă a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă, printr-o dispoziție, cel târziu la data de 15 noiembrie a anului în curs, proiectul bugetului local pe anul următor spre examinare și aprobare consiliului local. Conform alin. (3) al aceluiași articol, Consiliul local urmează să examineze proiectul bugetului local în două lecturi la un interval de cel mult 5 zile, iar conform alin. (4) Consiliul local, urmează să aprobe bugetul local pe anul bugetar următor **cel târziu la data de 15 decembrie a anului în curs.**

Implicit și prin prisma normelor invocate, la data intrării în vigoare a prevederilor legale contestate, în majoritatea localităților bugetele locale au fost deja aprobate, iar legea contestată nu stabilește compensarea pierderilor cauzate în rezultatul modificărilor operate, iar autoritățile locale sunt puse în situație extrem de dificilă și confruntându-se cu deficit important de surse bugetare.

Prin atare reglementări comunitățile locale și nemijlocit locuitorii satelor, comunelor și orașelor din Republica Moldova, sunt lipsite de servicii și condiții de viață mai bune, iar autoritățile locale sunt limitate în posibilitatea de a realiza programele locale de dezvoltare social-economică asumate în fața locuitorilor localităților respective și realizarea sarcinilor prin distribuirea alocațiilor necesare asigurării funcționării instituțiilor publice și

serviciilor publice din unitatea administrativ-teritorială respectivă cu finanțarea cheltuielilor ce țin de amenajarea teritoriului, iluminatul stradal, evacuarea gunoierului, întreținerea instituțiilor publice etc., astfel precum sunt definite în art. 7 din Legea privind finanțele publice locale.

Precum este indicat în „Declarația Congresului Autorităților Locale din Republica Moldova în legătură cu plafonarea taxelor locale și cauzarea prejudiciului enorm localităților urbane din Republica Moldova”, adoptată de către primarii a 32 de orașe și ai mun. Chișinău și Bălți, la 10.01.2014, (cităm): „Actul legislativ dat, reprezintă o inconsecvență periculoasă a Parlamentului, care doar doi ani în urmă a scos plafoanele la taxele locale, în conformitate cu cerințele Consiliului Europei. Mai mult ca atât, această lege contravine modificărilor la noul sistem de finanțe publice locale, care va intra în vigoare începând cu anul 2015 și care este implementat în prezent în 4 regiuni pilot. Acest act legislativ, contravine în totalitate angajamentelor guvernamentale în domeniul descentralizării și autonomiei locale asumate prin programul de guvernare, strategia descentralizării, precum și tuturor angajamentelor asumate de către Republica Moldova în fața Consiliului Europei și altor organisme internaționale. Prin astfel de acte, modul și inconsecvența în care ele sunt adoptate este știrbită esențial imaginea instituțiilor statului cât în fața autorităților locale și opiniei publice naționale, atât și în fața celei internaționale. În loc de acțiuni concrete și efective promise în domeniul descentralizării, are loc un proces invers de limitare a autonomiei locale și încălcare continuă a drepturilor și intereselor comunităților locale din Republica Moldova”.

Conform pct. pct. 44-48 din Hotărârea Curții Constituționale pentru „Controlul constituționalității Decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 534-VII din 8 martie 2013 privind demisia Guvernului, în partea ce ține de menținerea în funcție a Prim-ministrului-demis prin moțiuni de cenzură (pentru suspiciuni de corupție) din data de 8 martie 2013 până la formarea noului Guvern, și nr. 584-VII din 10 aprilie 2013 privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru” nr. 4 din 22.04.2013, Curtea a statuată că principiul statului de drept este “un element al patrimoniului spiritual comun al statelor membre ale Consiliului Europei” și este consacrat într-o serie de instrumente internaționale cu privire la drepturile omului și în alte documente care stabilesc standarde

în materie, iar interdependența dintre o democrație funcțională, instituții responsabile și puternice și statul de drept efectiv este esențială pentru un guvern legitim și eficient. [...]

Conceptul “statului de drept”, precum indică Curtea Constituțională, consacrat împreună cu democrația și drepturile omului în Preambulul Convenției Europene, reprezintă cei trei piloni ai Consiliului Europei, organizație internațională, al cărei membru este și Republica Moldova, iar în Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr.1594 (2007) privind “principiul statului de drept” se recunoaște că această noțiune este percepută de către statele europene ca fiind o valoare comună și un principiu fundamental pentru o mai mare unitate.

Prin atare abordare s-a instituit astfel o obligație generală, impusă tuturor subiectelor de drept, inclusiv autorității legiuitoare, care trebuie să se asigure că activitatea de legiferare se realizează în limitele și în concordanță cu Legea fundamentală a țării și, totodată, să asigure calitatea legislației. Aceasta întrucât, pentru a respecta legea, ea trebuie cunoscută și înțeleasă, iar pentru a fi înțeleasă, trebuie să fie suficient de precisă și previzibilă, așadar să ofere securitate juridică destinatarilor săi. S-a conturat în acest sens, în strânsă legătură cu principiul general al legalității, prevăzut de textul constituțional menționat, un alt principiu, cel al securității juridice.

La caz, în situația în care autoritățile administrației publice locale, la data elaborării și aprobării veniturilor și cheltuielilor bugetare s-au ghidat de legislația în vigoare, operarea unor modificări ulterioare, care ar avea ca efect debalansarea completă a stabilității financiare, reprezintă un factor ce în mod evident afectează principiul securității raporturilor juridice.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, marcată în ultimii ani de tot mai frecventa invocare a cerințelor referitoare la accesibilitatea și previzibilitatea legii, reprezintă un semnal cu privire la necesitatea luării de măsuri pentru remedierea unor deficiențe ce afectează din ce în ce mai profund sistemul juridic al Republicii Moldova și, implicit, existența statului de drept.

În acest sens, Curtea de Justiție a Comunităților Europene în cauza C-381/97 a statuat că principiul securității juridice face parte din ordinea juridică comunitară și trebuie respectat atât de instituțiile comunitare, cât și de statele membre, atunci când acestea își exercită prerogativele conferite de directivele comunitare.

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat în jurisprudența sa, de exemplu în cauza Marcks împotriva Belgiei, 1979 importanța respectării principiului securității juridice, considerat ca fiind în mod necesar inerent atât dreptului Convenției, cât și dreptului comunitar.

Ținând cont de cele indicate, având în vedere că prin actul legislativ contestat, precum am indicat, se afectează grav principiul securității raporturilor juridice, în conformitate cu dispozițiile art. 7¹ din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale suspendarea, până la soluționarea în fond a cauzei, cu emiterea unei decizii sau hotărâri definitive a acțiunii dispozițiilor Art. IX pct. pct. 113-119, 122, 123 (inclusiv anexa) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 în redacția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 324 din 23.12.2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 320-321 din 31.12.2013.

IV. Solicitarea autorilor sesizării.

În contextul celor expuse și în temeiul normelor invocate, ținând cont că circumstanțele de fapt și de drept expuse, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

1. Primirea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. Suspendarea, până la soluționarea în fond a cauzei, a acțiunii dispozițiilor Art. IX pct. pct. 113-119, 122, 123 (inclusiv anexa) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 în redacția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 324 din 23.12.2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 320-321 din 31.12.2013.
3. Exercițarea controlului constituționalității și declararea neconstituțională a dispozițiilor Art. IX pct. pct. 113-119, 122, 123 (inclusiv anexa) din Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997 în redacția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 324 din 23.12.2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 320-321 din 31.12.2013.

Cu respect,